Сирт фашизму - слобода народу! Цена 10 динара Излази недељно Поштарина плаћена у готову

Омладина

ЛИСТ УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Година III Београд, 4 јануар 1945 Број 26

Но било би лакомислено и крајње штетно ако исте дозволили да вас победа над окупаторима успава, да вас обузме вртоглавица од успеха. Историја нас учи да после сваког народног устанка настају највеће тешкоће и опасности баш у прво време после преузимања власти. Треба не само оружјем победити непријатеља, него га и политички дотући, ма под какву се форму он сакрио, замаскирао.

Едвард Кардељ на II заседању АСНОМ-а

ЗАСЕДАЊЕ МАКЕДОНСКОГ НАРОДНОГ ПРЕТСТАВНИШТВА

У последњим данима децембра 1944 год. у Скопљу је одржано друго заседање АСНОМ-а (Антифашистичког савјетника народно ослободилачког рата Македонија). По други пут у току народно-ослободилачког рата заседао је први македонски парламент, једини истинити претставник македонског народа. Његово друго заседање одржало се у данима када је македонски народ мобилисао готово све своје снаге да би свечаво тековине своје борбе и да би што пре изградио своју нову државност.

Ово заседање македонског парламента је свакако плод победа које је постигао македонски народ у току рата. Оно је плод тешке борбе против окупатора и његових домаћих помагача, борбе у којој је македонски народ дао хиљаде живота својих најбољих синова, борбе која се завршила разбијањем окупаторских банди и потпуним ослобођењем југословенског дела Македоније.

Али је ово заседање и плод упорне политичке борбе, коју је водио македонски народ у току рата и пре њега. Све до данас македонски народ није имао права да гради своју државу, напротив, нису му признавали ни његову националну индивидуалност. Македонија је била земља коју су искоришћавали деценијама великосрпски, великобугарски и грчки империјалисти, она је била земља помоћу које су међународни империјалисти изазивали сукобе на Балкану и тиме слабили балканске земље, да би их могли несметано искоришћавати. 1941 год. народним непријатељима опет је успело да натерају народ против народа, да опет неновo поделе Македонију. Али се македонски народ дигао на оружје. За време борбе остварио је своје јединство, уништио шовинистичку мржњу између македонског, српског и бугарског народа, остварио братство са свим јужнословенским народима и изјавио себи пуно признање своје националне индивидуалности.

Потпуним ослобођењем своје земље, македонски народ стоји пред новим задацима. Друго заседање АСНОМ-а расправљало је о тим задацима. У оквиру народног решавања свих задатака учествоваће македонска омладина, која ће 5 јануара на свом II конгресу конкретизовати задатке које је пред њу поставио АСНОМ. Потребно је још свих снагама продужити борбу за потпуно уништење фашизма. А потребно је и мобилисати све снаге за очување тековина ослободилачке борбе. Војничким поразом фашизма неће бити потпуно уништени сви они, који покушавају да задрже Балкан под својом влашћу помоћу распиривања међусобних сухоба народа Балкана. Још увек могу покушавати разни империјалисти да преотму македонском народу тековине његове борбе, да га поново поделе и поробе. Македонски народ ће осујетити ове планове империјалистичких поробљивача тиме што ће изградити своју федералну државу и тако допринети свој највећи прилог учвршћивању демократске федеративне Југославије и остваривању солидарности балканских народа. О тој улози Македоније у учвршћивању Југославије и стварању трајног мира на Балкану, рекао је у свом говору на другом заседању АСНОМ-а потпредседник Националног комитета ослобођења Југославије, друг Едвард Кардељ, следећи: — Јака Југославија — то је јака и срећна Македонија, без страха за своју слободу и независност. И, обрнуто: Слободна и равноправна Македонија — то је учвршћење и јуб Југославије. Ствар сваког појединог Македонца мора према томе бити не само — што брже изградити Македонију, него у исто време и што више ојачати Југославију, ојачати је тако, да нико не смеђ дигнути прст против ње, а да не наиђе на јединствен, страшан отпор свих наших народа. Така Југославија значи: Мир на Балкану и унутрашња слобода, равноправност и благостање наших народа..."

ОПСКРБИМО НАШЕ ГРАДОВЕ ОГРЕВОМ

Велика акција омладине Србије

Београд и други велики градови наше отаџбине особљени су пред зиму. Поред многих других проблема које се постављају пред народном влашћу, када се и она сама тек организује, у нарочито тешкој форми појављује се питање снабдевања огревом наших великих градова. Још када је сваобраћај био нормалан било је великих тешкоћа за снабдевање градова преко зиме, али се то олакшало на тај начин што су већ за време лета стварене веће резерве огревног материјала. Поред зимских тешкоћа наш сваобраћај је иза окупатора остао разорен, а у градовима нема никаквих резерви. Сам Београд је пре рата трошио око 430.000 м³ само дрва, од чега највећи део преко зиме. Велики део дрва довожаи је из босанских и славонских шума на шта се засад не може рачунати. Јасно је у таквим условима, када је руководиоцима сваобраћаја, оптерећен још и великим потребама војног транспорта, да питање огрева није могуће у потпуности решити.

Ми смо кроз рат научили да савлађујемо и несавладиве препреке.

Поред народне власти, која улаже све своје напоре да олакша становништву тешкоће и да у границама могућности обезбеди огрев и исхрану градовима, наше омладинске организације сносе велику одговорност за решавање ових питања. Омладински покрет, део народног ослободилачког покрета никад, развио се и учврстио у борби у прворе реду за потребе борбе, не може а да те проблеме који стоје пред народном влашћу не смајра својим проблемима. Омладинске организације су већ досада предузимале на више места акције за сечење шума.

Још када је борба почела, када су пали први борци, пред омладину која је тек почела да се организује постављао се задатак помоћи породицама погинулих партизана, сиромашних породица и старим људима. Прве радне чете које су ницале често пута су стварене баш на питању снабдевања древетом тих породица. А затим уколико се наша борба развијала, уколико смо стварали све већу ослобођену територију, пред омладину као организовану снагу у позадини постављали су се све хрупнији задаци. За II конгрес антифашистичке омладине Југославије омладинци из Дрвара су пет пута упорно чистили снег на прузи, а затим товарили балвана на вагоне како би могле да се на пилани израде даске, потребне за селу у којој су се састали делегати омладина Југославије. Сада када се пред омладину, народну власт и читав народ тога краја поставио задатак изградње кућа које је непријатељ уништио у VII офензиви, само у времену од 20 дана омладинци су пренеле из шуме до пруге преко милион дасака за покривање кућа. У другим крајевима свуде где су се организовале радне јединице омладини су изводили сличне акције. У неким срезовима у Македонији излазиле су радне јединице од 100—200 омладинаца у шуму на сечење дрва. На Конгресу војвођанске омладине, омладина Срема је између других дала и обавезу да ће посећи 10.000 м³ дрва. Међутим сада са ослобођењем великих крајева Југославије укључивши ту и главне градске задаци су постали много крупнији и акције које су спроводјене у досадашњем обиму не могу више да задовоље.

Главни одбор УСАОС-а дао је иницијативу и примио на себе организацију једне широке акције, која истина не може у потпуности да раши, али може много да помогне у снабдевању Београда огревом. У њој ће учествовати све омладинске организације у Србији. Сваки округ треба да спреми по једну радну јединицу од најбољих омладинаца чији број ће одговарати могућностима те организације. Око 2.500 омладинаца-ударника на челу са својим руководиоцима треба ових дана да изађе у шуме на сечење дрва. Омладина је добро разумела важност те акције, она је још једаред показала љубав према своме народу и своју спремност да не мерећи труд помогне изградњи наше нове државе. Већ досада само у Београду јавило се два пута више омладинаца него што је то од Београда тражено.

Сада Београд може да се снабдева древетом само из Србије. На многим местима злочинчаста пљачка наших шума од стране окупатора довела је дотле да се више из тих крајева за извесно време не сме сећи шума како би се очувала од потпуног уништења. Таква је случај на Букуљи и неким другим планинама. Има неких шума које се не могу искористити због тога што је разорена железничка пруга. Такав је случај н. пр. Гуче код Чачка. Међутим ипак постоји могућност за набавку веће количине дрвета са Рудника, Повлена, Гоче и Црног Врха.

Сечење дрва, иако по зими претставља велику тешкоћу, ипак није најтежа ствар. Са великим бројем омладинаца уз помоћ народних власти и војска, нарочито у питању алата и прехране радних јединица, може да се релативно лако реши. У читаво] ствари много теже је питање како посечено дрво из планинских предела транспортовати до пре железничке станице.

Повлен је удаљен од Ваљева 34 км. Рудник од Горњег Милановца око 20 км. Гоч од Врњачке Бање 14 км. Црни Врх од Бора је удаљен преко 20 км. Дрво које се у шуми посече мора се превозити сточном запрегом до железничке пруге. Међутим нема довољно поткова за сточу, а то значи да је дневномено треба организовати секуљање старих ковања и израду коњских и волоских потковица. Од Бора у правцу Црног Врха у дужини од око 10 км. изграђена је железничка пруга и довучен је материјал за изградњу пруге до саме планине. Пруга је већ трасирана и остаје још само да се поставе прагови и шине што би могло, према предвиђању стручњака, да се уради за 15 дана. На тај начин би се транспорт сточном запрегом смањио на 5—6 км и много олакшао и убрзао.

9 јануара ће бити извршене све припреме и тада ће радне јединице поћи на рад у шуме који треба да траје месец дана. Јасно је да иако иницијатива потиче од омладине ова акција не може да успе ако остане само омладинска.

Омладина ће развити такмичење између јединица у разним крајевима, она ће се трудити да уради више него што је планом предвиђено. Свестрану иницијативу треба да развију не само организације већ и појединци.

Популарисати ову акцију међу омладином, темељито је припремити и организовати рад, то је један од задатака који стоји пред омладином, то је један облик помоћи коју наше организације могу да пруже народним властима. Иницијатива омладине у Србији може да послужи као пример омладинским организацијама у другим крајевима Југославије.

Омладинска радна бригада из Врања полази на планине, у сјечу дрва

20-ГОДИШЊИ ЛАЗА ШТЕКОВИЋ ПРИМИО ЈЕ ОРДЕН НАРОДНОГ ХЕРОЈА

2 јануара о. г. предао је претседник АВНОЈ-а, др. Иван Рибар орден Народног хероја потпоручнику Лазу Штековићу.

Херојска Крајина дала је народима Југославије још једног народног хероја. Као 16-годишњи дечак пошао је Лазо Штековић у борбу, одмах, прваг дана устанка на Бос. Крајини. Из прве битке у коју је ушао наоружан једним ножем, изашао је оборужан пушком, коју је заробио од усташа. И отада више није испуштао из руку драго оружје.

А кад је излечио ране (у борби је рањен шест пута!) исказано му је највеће поверење и признање: узет је у братњу оног човека о коме је увек мислио, чија му је слика увек лебдела пред очима и са чијим је именом (уршио у најтежим бојевима — узет је у братњу маршала Тита!

То је разврјин пут неисмиљеног совјског момка, који је кроз борбу и непрестано учење постао свестан народни борац, образован млад човек и постигао највећи идеал сваког поштеног родољуба.

Нека пример младог Народног хероја Лазе Штековића надахне све младе људе целе Југославије на још неустрашнијој и још пожртвованијој служби народу и отаџбини!

Одржан је први конгрес антифашистичке омладине Војводине

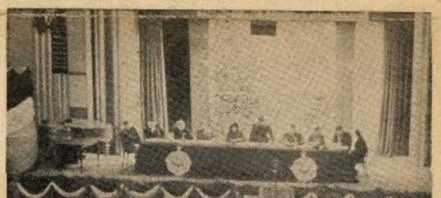

Радно претседништво I Конгреса антифашистичке омладине Војводине

При конгрес антифашистичке омладине Војводине одржан је од 27—30 децембра 1944 године у слободном Новом Саду. И читава Војводина је ослобођена. Ослобођена су је у братској сарадњи трупе Црвене армије и наше Народно-ослободилачке војске. Али ослобођена Војводина није престала да мисли о ослобођењу целе федеративне Југославије. Читав је конгрес био испуњен бурним поклицима који су се орили из грла преко хиљаду избраних делегата: «Сви у народно-ослободилачку војску!» «На Берлин, на Берлин...«

Али највеће одушевљење завлада кад се спомене име Тита. Клицући Титу они су изјавили федеративној Југославији, својој срећнијој будућности, јер је све то нераздвојно повезано за име Тита.

Порука коју је маршал Тито послао омладини Војводине била је поздрављена чврстом одлуком свих делегата да је што часније испуне и оправдају поверење које им је указано.

Војводина је земља са врло шароликим националним саставом. Ту живе Срби, Хрвати, Мађари, Русини и Румуни. Питање остварења и учвршћења братских односа између њих је једно од најважнијих питања Војводине. То је већ делимично и остварено али још увек остаје на том пољу много посла који треба извршити. О томе је на конгресу говорила омладина свих National. Они су спремни да то питање реше заједничким снагама, а тако ће та најсигурније и решити.

Тако збратимљени они ће кренути на извршење огромног задатка који леži пред народима Војводине — обнова и изградње земље. Тако ће најбоље моћи испунити свој дуг који лежи пред плодном Војводином: помоћи пострадале и опустошене крајеве наше земље.

До сада је најбоље резултате у свему постигла омладина Срема. Делегати Бачке и Баната су избацили пароли: «Примером Срема», а Срем су узвратили поклицима: «Дајемо још више».

Један од врло лепих доказа политичке зрелости конгреса било је одушевљење са којим је омладина примила делегате албанске, грчке и румунске омладине. Овакође приређене у част њима трајале су у више наврата по неколико минута. Омладина Војводине је на врло лео начин дала изразе своје љубави коју гаји за све оне народе који су се борили и који се данас боре против фашизма, а за демократско уређење својих земаља.

Војводина ће имати своју аутономију. Она ће у оквиру те аутономије решавати све своја посебна питања. Народи Војводине су ту аутономију прихватили као пуну гаранцију да ће све њена права и интереси бити поштовани. Питање о њеном приклучењу некој од федералних јединица још није потпуно решено. У братској федеративној Југославији где сви народи уживају све права, то питање неће ни бити тешко решити у интересу читаве заједнице. Војводина и по том питању се пуним поверењем гледа у Национални комитет и маршала Тита. То се исто односи и на омладинску земљу, нарочито омладини Србије, за коју је тешко повезана.

Овај је конгрес много допринети учвршћењу омладинског покрета у Војводини. По томе како је омладина правилно постављала и реаговала на задатке који пред њом стоје, можемо бити сигурни, да ће омладина извршити сва обавезе, које је свечано узела на себе пред конгресом.

НА ФРОНТОВИМА

НАША ВОЈСКА ПОСТИГЛА ЈЕ НОВЕ УСПЕХЕ

На свим југословенским фронтовима наставља се живахна ратна делатност наших и братских совјетских, бугарских и албанских трупа против непријатељских снага. На Сремском фронту без прекида воде се жестоке позиционе борбе. Лоше климатске прилике и тежак терен спречавају развитак већих операција. На осном фронту ступила је у акцију бугарска авијација, а сад крајем јануара на нашим снагама јак притисак на непријатеље, рововима, бункерима и укопаним тенковима појачане положаје. Велику подршку нашим трупама пружају наша, совјетска и бугарска артиљерија, као и батерије минобацача. Уколико дозвољавају лоше временске прилике, у овим операцијама учествује и наша авијација. С намером да оснгра пеља својим трупама на сремском фронту, непријатељ покушава са сталним нападима против словонске ослобођене територије. Осујећени су низом напада на комуникацијама у Жупањи, као и јаки напади у Подравини у правцу Вировитице. Немачка групација која је изолована на сектору Бјелајске још увек покушава да се пробије на Брчко. У нападима на црногорску групацију немачко војске која се повлачи на северу, наше и албанске јединице уништиле су много непријатељске технике и избациле из строја много непријатељских војника и ослободиле Матешево и Колашин. На сектору Вардишта, више путе ослобођене су Кремну и Моћру Гору, и сад покретно угрожавају комуникацију у Прачској долини. У Херцеговини наша војска ликвидирала је низ непријатељских утврђења на прилазима Широког Брега и Невесиња и сад опет снажније напада непријатељске комуникације. Са сектора Зенице и Бугојна непрекидно покушавају да се пробију јачим снагама у Травник. Сви њихови напади одбијени су. У долини горње Уне оштре борбе воде се на прилазима Лапца. У Лици непријатељске трупе разбијене су, и наша војска поново је ослободила Корениницу. Велике успехе постигле су јединице наше војске на пруз Загреб—Карловац. Ликвидирано је више упоришта и пруга је разорена на великој дужини. Одбијени су покушаји непријатеља који настоји да ослободи оку комуникацију. У Словенији Немци укрупљено покушавају да изграде одбрамбене линије које би штитиле прилазе Аустрији. Поред тога они свим снагама покушавају да ослободе комуникације које су од животне важности за опскрбу југословенског, мађарског и италијанског фронта. У Словенском Приморју, у Штајерској и у Доленској Немци врше снажне нападе у правцу наше ослобођене територије. У жестоким борбама осујећени су непријатељски напади и наше јединице и даље успешно руше непријатељске комуникације. У борби за паралисање непријатељског саобраћаја наше борце помаже савезничка авијација, које је разорила велики железнички вијадукт на пруз Љубљана — Трст, код Боровнице.

Црвена армија на прилазима Аустрије

У овој операцијама на територији Мађарске и Чехословачке, Црвена армија постиже све значајније победе. Битка за Будимпешту, која постаје из дана у дан све жешћа, приближује се свом завршетку. Јединице Црвене армије, које су са свих страна почела надирати и разбијати непријатељске одбрамбене линије, очистиле су од Немаца будимпештанска предграђа, ушле у град и освојиле скоро све тврђаве кулних блокова. Немци пружају очајничи отпор, али не могу да одоле совјетској пешадији и тенковима, које подупире совјетска авијација са свим непријатељем налазима на центар града. Совјетска артиљерија и батерије гвардејских минобацача (Катјуша) уништавају утврђена гнезда непријатељског отпора. Док се будимпештански гарнизон налази у са све тежем положају, немачки отпор на северу града, у шумовитим пределима Дунава и Дунава постаје све слабији. Совјетске јединице разбиле су све непријатељске одбрамбене положаје, и сад чисте појединачне непријатељске гнезда отпора.

Западно и југозападно од града Немци су подузели низ оштрих напада с намером да ослободе окружену Будимпешту. У тим нападима непријатељ је претрпео велика губитке, и трупе III Украјинског фронта настављају су са свим напредовањем ка западу. Нова напредовања постигнута су у сектору Шикшарда-Фехервара, као и на северу од овог града. Од непријатеља је очишћена планина Вертеш, где су Немци покушавали да организују последњу одбрамбену линију пред аустријском границом. Совјетска јуришне трупе сад се налазе на удаљености 50 км. од важног индустријског града и свебрањног центра Бера.

Североисточно од Будимпеште, Црвена армија је настављала са својим напредовањем у пограничним деловима Мађарске и Чехословачке.

Трупе II Украјинског фронта заузеле су још последње делове мађарске територије, које су држали Немци и прешле чехословачку границу. Од Немаца сад је потпуно очишћена читава североисточна Мађарска од реке Ипела до раскрснице Чехословачке. На територију Чехословачке Црвена армија одбацила је Немце који су покушали да продру у совјетске положаје на прилазима Кошица. Нова напредовања постигла су совјетске трупе југоисточно, јужно и југозападно од важне раскрснице Лученец. Предње совјетске јединице приближиле су се овом граду на 3 км. Велике успехе постигла је Црвена армија на сектору између реке Ипела и Драва. Разбијени су сви немачки противнапади, а после тога совјетске јединице потпуно су очистиле од непријатеља овај брдовити предео. Јединице Црвене армије извршиле су прелаз преко реке Дравске Драве у Ђурђевац и успоставиле мостобран на десној обали Хрона. Тиме је савладана најјача природна препрека на прилазима братиславског правца, и сад су совјетске трупе отворене себи пут преко равнина северно од Дунава.

На свим осталим секторима Источног фронта воде се још увек само локалне и извиђачке борбе.

Савезници поново преузимају иницијативу

На западу у току последње недеље дана угланом је завршена прва фаза зимске битке. Ова фаза отпочела је са изненадним јаким ударцем офензиве на Арденском сектору. Резултат немачког брзог продора је свакако много мањи него што је предвидела немачка команда. Поред прилично добитка на терену, Немци су озбиљно угрозили савезнички фронт на западу, и одложили почетак напада на Рајх за извесно време. Али планови немачко команде, које је хтела да разбије северни део савезничког фронта и да оствари услове за остварење сепаратног мира, потпуно су осујећени. У току заслугу за ово има свакако I Америчка армија, које је на свим секторима пружала надмоћном непријатељу јак отпор. Тиме је био разбијен немачки план о поновној употреби Блицкрига, и савезници су могли за то време извршити прегрупацију снага за бочне нападе на лево и десно крило непријатељског продора као и за довођење нових резерви на одбрамбене положаје према којима су надирали Немци. Велику улогу у разбијању немачке офензиве играло је и невременско ваздухопловство. Савезници су овде поново победили Луфтвафе и сваког дана уништавали на стотине непријатељских оклопних кола и моторних возила. Ударцима на непријатељске комуникације, које је ово је парализовало свобрађај између немачког фронта и позадине.

После упорних борби савезницима је успело да задраже немачке нападе. На целом Арденском фронту дошло је до прикривене стабилизације. Ако се на сектору савезници су полако почели предузимати озбиљне противнападе. Најжешће борбе водиле су се за спасавање америчких трупа, које су биле опкољене у белгијском граду Бастону. У централном Луксембургу савезници су заузели Ехтернах и принудили Немце на повлачење преко границе. На централном сектору савезници су у својим противакцијама опколили мање непријатељске формације и уништили их. Са много повољнијом положаја Немци су се у нереду повукли. На Арденском фронту преузимају савезници сад све одлучнију иницијативу у своје руке. У исто време док се на овом фронту воде још увек оштре борбе, спремају савезници као и непријатељ нове радиране за другу фазу зимске битке. Ове припреме врше се са пуном брзином, јер ће они, који први буду отпочели се операцијама већег опсега, свакако бити у много бољем положају.

На осталим сторима западног фронта водила су се само борбе локалног значаја.

И на италијанском сектору фронта непријатељ је за неко време преузео иницијативу. Јаке немачке снаге преотеле су савезничима известан број утврђених положаја на фронту код реке Сенио. Док су савезници овде ангажовали све своје расположиве снаге, немачке трупе прешле су у офензиву у брдима северно од Пизе. У свом нападу Немци су очекивали уграбити важну раскрсницу Луку. Али су и овде савезници успели да привуку појачања, преузму иницијативу и поврате изгубљена положаја.

На Далеком Истоку настављају се борбе у Бурми и на Миндору. Акције савезничког ваздухопловства ограничене су због лоших ваздушних прилика.

Пољски Национални комитет - привремена влада

31 XII је објављено да је Пољско национално веће на пленарној седници одлучило да се Пољски комитет националног ослобођења претвори у привремену владу Пољске Републике. Председник Пољског националног већа дао је тим поводом изјаву у којој је истакао да ће спољна политика Пољске заснивати на несалопљивом савезу са Совјетским Савезом, словенским народима и западном демократијом.

Председник Пољског националног већа истакао је интересе побеђене пољске владе и истакнуо да је са свих страна тражено да се оснује привремена национална влада Пољске.

Председник и остали чланови ове пољске владе у заклетви су се обавезали да ће радити за добро пољског народа, чувати и штитити његова демократска права, независност и напредак.

Мађарска народна влада објавила рат Немачкој

Привремена национална влада Мађарске на седници која је била одржана 29 децембра донела је једногласно одлуку о објави рата хитлеровској Немачкој. У објављеној изјави привремене националне владе говори се да ће она мобилишући све своје резерве, „водити рат на страни Совјетског Савеза и његових савезника, све дотле док савезничке државе не постигну потпуну победу над фашистичком Немачком. Јер само таква победа може да учврсти независност Мађарске. Истовременно, привремена национална влада Мађарске обавештава мађарски народ да се у циљу закључења примирја обратила влади Совјетског Савеза, а такође и владама савезних држава"

Однос школе и омладине

У току бобр дошао сам у једну средњу школу да одржим конференцију с наставницима. За вријеме дискусије покажише се наставници на пионирску организацију, особито на претсједника пионира. Тај претсједник, ученик — чини ми се III разреда, прави у школи неред. Усред наставног часа устане и рече наставнику: „Ја вам посла!« Изађе напоље. Онда отвори врата другог разреда и не обазире се на то што је ту наставник и што се ту види. Вичо с врата и зове неког пионира из тог разреда: »Ј, друже, ходи овамо да ти нешто кажем. Даље су ми се наставници жалили како је тај исти претсједник рекао једној наставници: »Фућкам ја не вас, госпођо, пресмешкомо ми вас у Босну!«

Ово је красан пример неправилних односа између пионирске или омладинске организације и школе. Треба напоменути да је тај однос истинито ослобођено. Ни наставници ни ученици нису познавали принципе и циљеве народно-ослободилачке борбе, нити су се знали снаћи у новом времену. Они су остали они стари као иноћа. Мислили су да ће ученици и учитељи морају да буду два противника фронта, само што су овај пут ученици господари, а наставници морају да слушају.

Позвао сам претсједника и мало дискутовао с њим. Сложили смо се у неким стварима. Дајте ученицима до закључка да школа служи народу и његовим потребама. У тој школи се ученик учи како би, кад одрасте, што боље послужио народу. Стога он мора да настоји како би наставе биле што боље. Да наслова и ученике буду што успешнији, мора да буде дисциплине, јер без ње нема рада. Наставник је старији и искуснији друг, кога је народ поставио да подучава омладину. Стога треба наставника слушати и помагати му да ученици буду што успешнији. Онда ће ученици више научити и боље знати, па ће, кад одрасту, моћи својим радом снажније да помогну домовини и народу.

Из тога свега слиједи да су пионири и омладинци дужни да што боље уче, да сједе мирно у дворани, да пионири и омладинци морају да буду најсвјеснији и најбољи ученици. То од њих грађи народ.

Тај се млади претсједник сложио са мном да је радио криво, погрјешио. Чак је увидео да би он требао да преговори другоме, кад би прекидао наставу.

Послије сам наставио конференцију с наставницима. Осјетио сам да ме нешто чудно гледају на омладинску и пионирску организацију. Они се боје кад да су у ученицима добили нове голједе. Тако су се они удаљавали од наше борбе, умјесто да јој се приближе. Ја сам им рекао: »Ако, друзи, онда смо се и ту сложили у неким чињицама. Најпрво смо утврдили да ниједанд од наставника и не зна шта су задаци омладинских организација. Нису знали ни гдје је омладински дом, а камоли да су се у послијератне дане омладину обичу у дому, да јој се приближе: као да су помало сматрали, сад по оном старом, да су ти они господа око које треба да се врти цио школски живот. Сложили смо се у томе да школа данас има друге задатке. Досадашња школа је одгајала људе који треба да служе власти, да буду подјанници. Наша нова школа васпитава људе који ће бити носиоци власти. Досадашња школа учила је слијепо слушати, а наша школа већ у ученику настоји да одгоји својства будућег члана народа, који влада. Стара наша школа ученику даје више права, развија у њему критички дух, слободну рјечи. Ученик мора већ у школи осјетити да су сви чланови у друштву сарадници на народном послу. У том сам имају дужност да раде, а преко мм се равнају према ономе колико друштву доприносу и какав им је положај друштво повјерило. Стога ученици имају право на своју самостаност, добровољну извањшколску организацију и на друштвени живот у њој, и дужност да школски рад, као друштвено користан и потребан, потомљају свим силама. Наставник је, с друге стране, морали дужан да се заузима за рад омладинских организација, јер су му то најбољи помагачи у школском послу. Те једне службена обавеза наставникова, али ће он то чинити у интересу школе а и у своме властитом.

У дискусији смо утврдили и то, да овај претсједник пионира није без разлога опоменуо своју наставницу и запрјетио да ће је промјестити. Он је примјетио, као и сви други, да се та наставница према НОВ на однос прави. Не треба никад заборавити да ученици имају оштро око, па прате дјелање наставника и имају своје мишљење о његовом политичком владању. Овај је претсједник то изразио у грубој форми. Смијешно је да пионир пријети наставнику премјештајем.

Дискутујући тако с обје стране, утврдили смо њихова погрјешке и навели правилан пут. Омладина и наставници су дај подједнако важна фактора у школи. Наставницима, као стручним и искусним људима, држава повјерава задаћу да уче ученика, и ту су наставници ауторитет кога треба слушати. У томе правцу су омладинске организације дужне да учине сваку потпору наставнику. У питањима дисциплине које је потребна за правилан рад и живот достојан културног човјека, треба омладина да школи пружи свестрану помоћ. Онај ученик, који се огрјешио о то, нијесу се огрјешили само о наставника, него и о заједницу. Дужност је заједнице да га уразуми, па и казни.

У свакој организацији, под руководством својих виших установа, живи и омладина самостално. Али и тај живот мора да се усклади с најважнијим задатком младе човјека, с учењем, са школом, са приправом за користан друштвени рад. Омладина ће то вазда имати на уму, али ће сарадњу и помоћ наставника у самој организацији омладина сваког примити и ту ће углед и васпитни утицај наставника знатно порасти.

Схватимо ли однос школа и омладинских организација демократски, као другарску сарадњу двају фактора на истом послу, уважавајући међусобно искуство, положај и значење један другога, све у циљу да се млада поколења оспособе за изградњу и управљање друштвом и државом, па ако наше поступке томе прилагодимо, онда смо правилно рјешили однос омладине и школе.

Бранко П. Сучевић

Разговор с делегацијом румунске антифашистичке омладине

На I конгресу Антифашистичке омладине Војводине присуствовали су као гости Леонтин Силаји, Бора Марковић и Вилма Драган, претставници антифашистичке омладине Румуније. Претставнике румунске омладине замолили смо да нам нешто рекну о румунској омладини, што су они радо учинили.

Реците нам нешто о омладини Румуније, њеној борби и раду!

Као што је целом свету познато румунска омладина водила је пуне три године непреведну борбу на страни совјетских савезника. Ова борба није водила у интересу народа и омладине, већ за немачке империјалистичке циљеве. Велики део румунске омладине био је заведен фашистичком пропагандом. Злогласне Гвоздена гарда је пустошила по Румунији. Њихова претпоставка убила су Николу Јоргу, најзвјерјег румунског историчара и многе јаване раднике и истакнуте личности. Гвоздена гарда хтела је да угуши мањине које су се налазиле у Румунији. После ослобођења Гвоздене гарде Зеља Кодреанија у Јасију, на мјесто дошао је Хорие Сима, који још увек очајничи вапи преко немачког радио.

Али то није био пут све румунске омладине. Поштена омладина била је прогоњена, бацана у затворе, тучена, кинжана, мучена и убијана од стране румунских агената, а касније од немачког гестапоа и његових слуга. А једини је разлог био што су хтели да покажу омладини Румуније једини прави пут. Они су се борили и хтели да поведу у друга у борбу против Немаца и издајника румунског народа. Те омладина била је комунистичка омладина која је дала највише жртава у овој борби.

Који се сада задаци постављају пред румунску омладину!

Један од најважнијих задатака румунске омладине је борба против фашизма. У тој борби комунистичка омладина је дала иницијативу за скупљање све омладине у један народно-демократски фронт омладине, али нажалост до данас је приступила само социјал-демократска омладина. Остале омладинске организације поједиих грађанских партија, као национал-шљорадничка, национал-либерална, под утицајем тих партија одуговлаче приступање овоме фронту који хоће да поведе омладину правим путем. Програм омладинског фронта јесте скупљање свих унутрашњих снага у борби за докрајчивање фашизма и уништење профашистичких и фашистичких елемената у земљи. Затим, омладински фронт поставља пред себе као задатак потпуну демократизацију државе и консолидовање, и проширење омладинских права. У том смислу народни демократски фронт омладине уврстио је свој програм који позива целу омладину Румуније да учествује и сарађује у фронту, да би се омогућило остварење аграрне реформе (сваки који има преко 50 хектара земље мора вишак да дадне онима који је немају уопште). Те реформе нису као ранијe, када је сељак добио земљу без инвентара којег је морао сам да купује позајмљујући новац од банкара, задуживао се и напослетку земља му је била продана на лицитацији).

Затим у програму је постављено право организовање младих фабричких радника и шегрта у синдикате, бесплатно школовање сиромашних младића жељних необразбе и демократизовање целокупно школа, која је досада била мајмуте фашистичке пропаганде. Право стана да 18 година свима без разлика народности, вера и пола, економска обнова државе, културно надизање и политичко васпитавање омладине у демократском духу.

Данашња омладина Румуније борн се са оружјем у руци против фашистичке Немачке и њених мађарских слугу. У редовима херојске дивизије »Тудор Владимирескуа, које је основана у Совјетском Савезу а овенчана славом у Добрџинским борбама и том приликом похвалена од Стаљина и названа Добрџинска дивија, и у другим јединицама на фронту бори се румунска омладина.

Да би се омогућила што успешнија борба на фронту позадине треба да буде чиста. Зато је народно демократски фронт омладине поставио пред себе и задатак — темељно чишћење позадине, повезивање ратне производње, чишћење фабрика и предузећа од фашиста и легионара који саботирају рад. Исто тако омладина се истрајно бори против фашиста који се још налазе у државном управном апарату и свекходно проналазе фашисте-ратне злочинце.

Реците нам нешто о националним мањинама у Румунији!

Не можемо рећи да фашизам није оставио дубоке трагове националне мржње у Румунији. Против овог наслеђа кога су нам оставили стари режими, а по најзвјешће последњи диктаторски режим Антонеска, прогрешила омладина Румуније хоће и бори се свим својим снагама за једнакост и праве свих нација у Румунији. Она жели коживјавање свих криваца без разлике које су нације, а не жели малтретирање мањина само зато што су других национаца.

Које су могућности сарадње румунске и југословенске омладине!

Сарадња између југословенске и румунске омладине јавља се као вида потреба. Ми се боримо против заједничког непријатеља, — империјалистичке Немачке и Салашијеве Мађарске. Зато је потребно успоставити што чвршће везе у борби. Културне и спортске везе би могле употпунити и учврстити заједничку борбу што треба да служи као пример осталој балканској омладини. Таквим радом би се учврстило везе омладине Балкана.

Какви су Ваши утисци са Конгреса!

На овом Конгресу добили смо утисак да је југословенска омладина крв тешку борбу против окупатора утрла пут свог новог и бољег живота. Њена су жртве велике и оне су довеле освајања победе и чување тековина борбе. Ми смо видели на лицу места вољу и борбени дух омладине. Полазимо са утиском да је југословенска омладина с правом заслужила да јој се каже да је она авангарда целе омладине Балкана и да је заслужила да јој се каже да је на свету прва после совјетске омладине. Полет и одушевљење ове омладине остаје нам као недостижан пример. Носимо у срцу то што смо видели и имаћемо много да причамо кад стигнемо у нашу земљу.

I Конгрес — смотра борбе и рада омладине Војводине

ЈОШ ЈЕДАН ПРИМЕР ОСТВАРЕНОГ БРАТСТВА И ЈЕДИНСТВА НАШИХ НАРОДА

Преко хиљаду омладинаца и омладинки из целе Војводине, представници омладине Срема, Бановине, Бачке и Банање састали су се на свој I антифашистички конгрес, да манифестују своје жеље, љубав према своме вођи и највећем пријатељу Титу, повезаност омладине целе Војводине и јединство с омладином осталих крајева. С омладалачким полетом износили су свој удио у досадашњој борби и постављали нова задатке уверени да ће их извршити с истим успехом, као што су их извршили и раније.

Почетак рада

Улице Новог Сада биле су живе. Поворке делегата из свих крајева Војводине се заставама и транспарентима кличуће Титу, борби, Конгресу, сливале су се према дому где се одржавао Конгрес. На многим таблама исписани су бројеви постигнутих резултата предконгресног такмичења.

Конгрес је отворио члан Главног одбора антифашистичке омладине Војводине Борђо Никшић. Он је поздравио присутне госте и делегате и истакао радост омладина да у слободи одржава свој рани конгрес, који је израз братства и јединства наших народа. Конгресу су присуствовали делегати из Србије, Хрватске, Босне, Словеније и Македоније, затим представници румунске, грчке и албанске омладине. Сам састав конгреса, присуство делегата из целе Војводине Срба, Хрвата, Словака, Мађара, Русина, Румуна најбоље потврђује то јединство.

После тога изабрано је почасно и радно претседништво.

ОД ОМЛАДИНЕ ИМА ШТА ДА СЕ УЧИ

Омладина је у овој борби дала велике жртве на којима ће се покољење учити. То је истакао у своме говору секретар Централног комитета СКОЈ-а друг Рато Дугоњић.

...Али у исто време је ћу овде да изразим једно мишљење о омладини Југославије и од ње има шта да се учи. Имајте шта да се учи на безбројним примерима знања и незнања младих омладинаца и омладинки, на примерима како се треба борити за опстанак и живот држава ако је у питању борба за слободу отаџбине...

Командант Главног штаба за Војводину генерал-лајтнант Коста Нађ, говорећи о неким од многобројних примера: „Ја сам имао прилику кад сам предавао одликовао 31 дивизију да упозорим једну другарицу. Кад сам предао орден за храброст и кад сам се руковао се њом осетио сам да је њена рука згрчена. Питао сам шта је то, а питао сам доцније да ли та другарица, петнаест година стара, а има на себи шездесетшест рана. Та петнаестогодишња другарица три године је у борби и спасла је 45 наших рањеника...

Такви примери рађали су се један за другим и то је био само један део од многих херојстава у борби и раду војвођанске омладине.

Али омладина зна да на треба на томе стати. Она зна да треба скупити све снаге, савладати последње тешкоће и докрајчити започето дело. На Берлин — На Берлин — проламало се на хиљаду младих грла. Ни Шваби које су жарили и палили, ни они који су с њима побегли, тражећи под њих уточишта, неће мимоићи заслужена казна. За њима у Берлин. Нећеће их ми, добиће шта су тражили.

ХОЋЕМО ТИТА

Тито, Тито, Тито одјекивало је на многим грла. При сваком помену имена великог вође, учитеља и највећег пријатеља младих, села се проламала од поклика. Одушевљење и поклици сав се време расплакавају. У једном моменту сам сложно кличу: Хоћемо Тита, Хоћемо Тита, Тита на Конгрес. Одушевљење је достигло врхунац. Сви присутни устају. У средини сало омладинаца из дигли пионира Перу Бучковић, — који је као курир дао педесет радних дана, а, како му је тек девет година, већ је у пионирској организацији од четрдесетгодиште године, — и он пискавим дечјим гласом, са заје-

— И румунска омладина жели да ступи у ваше редове. У редове антифашистичког савеза омладине Југославије. У војвођанском бригадама има доста румунских бораца. Ми гледамо смело, јер знамо да ћемо дати сад од себе за подизање нашег новог дома у коме ћемо и ми живети. — Испред румунске омладине који живе у Југославији говорио је Јоне Марковецан из Селевца.

И жеље Русина су исте. Они их преносе преко своге делегата Максима Тобе. — Наша омладина дала је реч да ће и даље настојати с борбом и радом, да ће настојати са изградњом нове демократске федеративне Југославије.

А Хрватица из Срема Адика Кукоја, говорећи о учешћу Хрватске омладине у овој борби: — Ја сам Србин и Хрват заједно: Ми хрватска и српска омладина, једни са другима борили смо се, редили смо ,такмичили смо ко ће више допринети народно ослободилачкој борби.

Хоћемо братство, хоћемо братство, одушевљено је кликала омладина.

ПРИМЕРОМ СРЕМА

„О херојима, о масовном херојству читавог народа, о покртвовању, само прегору и јунаштву, о чудесном радном полету народа Срема, а правилнијем омладине причаће се с поколења на поколење.

Срем се је својом борбом, радом, помоћи фронту, истакао и као на прво место Војводине. Када је постављено такмичење за II Конгрес антифашистичке омладине Југославије, Срем је поред осталог дао 15.000 килограма шећера у бројну 20.000 килограма кукуруза. Читав народ је борац, читав народ активно учествује у ослободилачкој борби. Примери херојства запажених су свуда — код пионира, код жена, код стараца а нарочито код омладине. Преко 19.000 омладинаца бораца из Срема ступило је у редове II А на конгресу другарица Јелена Петковић обећала да ће омладина Срема дати 300 омладинаца и омладинки за војску, а то су последњи који још могу да носе пушке. Преко 1.000.000 радних дана од II Конгреса до ослобођења дала је омладина у поздрав.

ДОЛАЗАК ГРЧКЕ И АЛБАНСКЕ ДЕЛЕГАЦИЈЕ

Трећег дана Конгреса, за време дискусије, у салу је ушла једна група омладинаца и омладинки. Убрзо су делегати сазнали да су то претставници грчког, албанског, словеначког и македонског антифашистичке омладине. Сви присутни устају и одушевљено поздрављају претставнике братске омладине Албаније и Грчке и претставнике омладине наших федеративних јединица, Македоније и Словеније. Бура одушевљења.

Живело братство балканских народа! Живела антифашистичка омладина Албаније! Живео ЕПОН, ЕЛАС! — одјекивала је сала од поклика.

Овација су се стишале тек када је пред микрофон ушао претставник грчке омладине који је поздравио I Конгрес антифашистичке омладине Војводине. Затим је говорио претставник албанске омладине.

У име конгреса, у име омладине Југославије, поздравио је госте, делегате храбре омладине Албаније и Грчке, друг Рато Дугоњић.

ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМ КРАЈЕВИМА

Цела Војводина својским је принула да обнови порушену земљу. О удаљавању и такмичењу говорио се мало. Стварају се нови радни батаљони и бригаде. Поправљају се пруге и друмови, дижу се мостови, купи се жито, пружа се помоћ нашој војсци. Омладина Војводине спремила се за свој I Конгрес.

Омладина жели што пре да избрише трагове фашистичке окупације у Војводини. Али она се не зауставља на томе. Од год су помањути наши пострадали крајеви Босне, Лике, Далмације ослобођена дала је омладина у поздрав Босни — помоћ Далмацији.

СРЕМ ПОЗИВА НА ТАКМИЧЕЊЕ

После реферата и исцрпне дискусије изабран је Главни одбор Уједињеног савеза антифашистичке омладине Војводине. Упућен је проглас и донета резолуција.

Задатак постављен пред омладином — изградња и обнова наше пољопривреде и индустрије,узоревског и рударског сакупљања: помоћ пострадалим братским народима Југославије; изградња борбеног јединства и братства; обухватање све српске, хрватске, словачке, антифашистичке мађарске и друге омладине — Конгрес је одушевљено прихвио.

Излазили су претставници разних крајева и пред Конгресом су изјавили шта ће учинити до 1 маја 1945 године.

Другарица Јелена Петковић из Срема позвала је на такмичење омладину Бената, Бачке и Банање и обећала да ће омладина Срема до 1 маја 1945 године обрати сав кукурузу, обрадити 25 хиљада јутара земље, осетварити потпуно јединство и братство са другим крајевима испуштати. — Још више, — Још више — обећавали су делегати.

Хоћемо такмичење, хоћемо, такмичење, прихватили су сви присутни.

Рељепи су се делегати свих крајева Војводине. Сваки делегат, изасланик омладине коју претставља, обећавао се пред Конгресом шта ће учинити омладина његовог краја. Омладина је те обећања одушевљено прихватала.

Сремске, Банат више, Бачка више. Одјекивало је са свих страна.

Та обећања су доказ како је омладина Војводине схватила те задатке и јемство да ће их она извршити.

КУЛТУРНО И УМЕТНИЧКО ВАСПИТАЊЕ ДЕЦЕ У СОВЈЕТСКОМ САВЕЗУ

Совјетска штампа је пре рата посвећивала велику пажњу напредном читању знањом уметношћу совјетске деце у уметничком животу. Совјетска деца — уметници задивљено је познавоаоа уметности као и познавоаоа дечје душе и њених особина, зрелошћу и дубином своге уметничког доживљаја и интерпретирања. Совјетска јавност је истовремено морала признати непоредивост и природност коју су осетили у васпитању и у карактеру све те особите обдарене деце — музичара, виртуоза, виолинсте, гитариста, глумаца, вајара, сликара. Уметничка бредност њиховог наступа — на дечијим фестивалима и позорјбама — у разним местима Совјетског Савеза, на Међународним изложбама и фестивалима — била је велика, свршена, али је њихово изузетно било и лак дечије и одговарало је дечијој дучи, дечијем доживљавању. Ниједан успешнији, чак непоредивији није било у њему, ништа што би потсећало на пребрзо и описно — у Европској надарено детета. Поједини совјетски деца подигла су се до скоро ганијалне мисли уметничког стваралаа, али нису постала »вундеркиндци, већ су остала и даље деца, град којом се и поред њихових способности, отворила је широко пут уметничког сазревања. Против појаве »вундеркиндаа« совјетска јавност и совјетски васпитачи су се најодлучнијеборили. Све совјетска деца — уметници која су се приказала европској јавности имала су изузетно зајдивљиво високог сродног; начин васпитања дечијег талента у Совјетском Савезу је супротан одгајању у осталим земљама.

Колико нам је случајева познато у Европи где је неправилно васпитавање, или, речено, себичност и користољубивост људи у чијим рукама су се налазила обдарена деца, убило у надарено детету могућност нормалног развитка, убрзало његов разатак до дете не би подлегао превеликој стваралачкој напетости. Совјетски васпитачи не васпитавају »вундеркиндце, већ деце-уметнике.

Али совјетско културно и уметничко васпитање има још једну другу јачу карактеристичну само васпитању у Совјетском Савезу. Тај одгој има масовни значај. Совјетски васпитачи не бирају поједину »изузетно надарену« децу да би их »издили« и фаворизели, већ покушавају да развију уметничку надарност и могућности хиљаде и хиљаде, милиона деце. И показало се да се из дечије масе могу издвојити и поједна хиљада и хиљаде талената, да је досада огроман број талената пропадао и умирао преранном смрћу, јер није било вртлара који би са пуно љубави гајио цео врт, а не само неколико цветића.

У совјетском детету, чак и у најобдаренијем, не гаје се само култ своје личности. Свако дете, чак и најобдареније, осећа се органски повезано са својим дечијим и општим друштвеним кругом. Његово васпитање као члана социјалистичког друштва тече упоредо с уметничким. Они су у друштву тесно повезани. Друштвени живот утиче свој печат у стваралаштво уметника. Млади сликари и вајари цртају теме непосредно из разних грана совјетског живота. Душа совјетског детета-уметника није хермитски затворена за утицке из општег живота. Напротив, сви дувјени канали су отворени и снажном бујицом тече у њима совјетски живот са његовим интересањима за све што је лепо, корисно, великопотезно и човечанско на свету.

Централни дом младих пионира у Москви, је само један од многих, пошто таква дом има сваки реон, свакрад, сваки град, сваки регион, сваке републике Совјетског Савеза. Он стоји у центру града, у тихој улици, у великом парку. То је дечија република; како у дому има много васпитача и стручњака, они се почели да деца у дому раде у дому при самостојећој кући, са не би ометало приватни васпитача. Васпитач га се наводи на дело, води га по лабиринту човечијег знања и културе, та те помоћу средстава која стоје на расположењу у Дому уводи у стазе који деца себи изабере по сопственој жељи. Скоро цело слободно време које деца имају после обуке проводе они у Дому, али то није одмор без рада, већ је то у занимљивом облику уређен и у рад, који је младом човеку најмање оптерећен за снаге. Централни дом младих пионира је необично елегантно уређен, налази се у бившој вили чувеног руског капиталисте Рјабушинског. Те елегантија није неудобна, већ је ту лепота здружена са удобношћу: тада се деца осећа као код себе у кући. У великом холу у веселим шарама без страха, без страхопоштовања седе деца на меке фотеље.

Видео сам децу која су прав пут дошла у дом како зануђено, али исак неусиљено разгледају уметничке слике. Ту тамо била већ неколико пута. Сад је то њихово, то је њихов дом. Шарено степениште те доводи у горње просторије, у лабораторију дечијег експеримента. Ту има свега! Сви могући стакларски, па чак и прави дечји аутомобили. Разуме се про свога техника (са апаратима које су спецјелално за дом младих пионира израдили московске фабрике) Физика, хемија, биологија, математика, географија. Сваки ученик свој посао, који се састоји из низа вежби посебнија. Поједина деца долазе овамо сатрам случајно или с времена на време. Чешћа учествује у стапоме раду поједина кружока. Те просторије су често пуне чувених московских ученица, који сте и сте проводе у дечијем друштву. Кад се поједе стеницама, са леве стране је велика добро акустички изграђена музичка дворана. Дом има свој велики симфонијски оркестар, мешовити хор, ансамбле за народне песме и игре, три колективе који су наступали и на међународном позоришном фестивалу у Москви. Између других ствари оркестар је водио Недовјерну симфонију од Шуберта. Аксамитно меко мирно песму и у хору, састоји се из оркестра руских народних инструмената, који прати мешовити хор и солистску групу. Не заборавимо у популарне руске народне и украјинске песме. Ансамбл игара не ограничава само на обичне народно изведене »Козачке игре«, већ је пручила под »окством правилног балет-

мајстора читав низ сцена из народног плесног фолклора Руса, Украјинаца, Јужњијанца, Јермена, Татара и других народа који настањују Совјетски Савез.

У другим собама су позоришне трупе и рецитатори. Развијеној уметност била би поглавља за себе у Совјетском Савезу рецитација се развила у самостојну грану уметности, што је разумљиво, пошто гласно изговарана реч, наиновија великом зборовима пуној Совјетском Савезу има велики значај. Пробитно се развила масовна говорничка уметност и стихови из маса од Мајаковског. Поред тога се касније јако развијала и уметничке рецитација великих дела свјетске и совјетске књижевности. Помоћу могућности које сврхе у себи човечији глас (дикција, боја) и геста и мимике интерпретира зацитатор дела као што су Гогољева »Мртва душе«, »Идиот« од Достојевског, »Ујак Уја« и »Чехова, Горког и Шолохова. Међу совјетском омладином склоност на такво рецитацији је необично развијена. У Централном дому за младе пионире води рецитаторску групу, која обухвата чланове од 8—10-годишњег до 17—18 годишњих и девојчица, професорске Високе позоришне школе Саричева, која одгаја своје ученике литерарно, т. ј. уводи их у правилно схватање уметничких дела, а такође учи их дикцији и осталим могућностима рецитаторске уметности. Једна од њених средњошколских ученица Людмила Белова, рецитовале је на московском раду руски епски спев »Реч о пуку Игоровоју« и помоћне је тајна успеха да у јој одушевљени цреморјавајући чак и сузе. Делом! Исте слали писма пуна дивљења. Сада наступа Людмила Белова, ученица рецитаторског факултета при московској високој позоришној школи на фронту по ослобођењу Цравене армије.

Поред великих дечјих радионица и група младих критичара, која је на пример о Пушкиновој 100-годишњици припремила, под водством професора Бондина, читаву збирку есеја, Преводилачка група се бави преводима уметничких дела са других језика. Група кројачара анализира дела својих чланова.

Напопуларија је соба пред којом се увек чује жучно расправљање. То »шаховска секција. Шах који је у Русији невероватно популаран (како да му је чак и »Правда« посветила уводни чланак) сматра се за уметност и међу малим пионирима који поносе своме жучно расправљају о овом или оном потезу шаховског »дебиа«. Секцију води мајстор Јудовић, који је одржао члановима секције низ предавања о теорији »дебиа«. Најмлађи совјетски вајмајстор Василија Смислов изашао је из Дома младих пионира. Његов шаховски стил буди пажњу својом оригиналношћу и солидним познавањем теорије »дебиа«.

Дом младих пионира је културна установа, али нема самостојног кораторског школе, него је само јачина заборавке. Али за уметничко одгајању у Москви у Совјетском Савезу имо оборјина стручне школе. Васпитање у њима се не ограничава само на дотичну струку, већ даје деци што шире людске на живот. Међу најбоље школе то врсте спадају школе за одгајању деце при Московској консерваторијуми, и балетска школа при Московском Великом позоришту, и музичке средње школе.

Када је у Лењинграду био фестивал младих музичара, онда је једна 11-годишња дјевојчица свирала »Фантазију« Диригент Штидрн је био одушевљен јаки касније као кулиса ју је једва пронашао како би му поновила ствар. Помешана са веселом и радосном децом била је међ и сама деца. Московске школе за обдарену децу дала је виолинисте који су постали носиоци прва награда на совјетским и светским музичким такмичењима (Бриел). У исто време у поред темељног музичког образовања и пружмо и опште средњошколско образовање.

У Москви и по осталим градовима Совјетског Савеза припремљу се често »сложе« малих сликара и вајара. Стиг и особине једног или другог су различити, али на примјер на ја интересовања за реални догађаје. При свега одговарају мотиве социјалистичке изградње: фабрике, стратосферске летове, поларна истраживања, Цравену армију, живот по колхозима; слике мотиви из народних епоса и класичне литературе, нарочито руске.

Велику улогу у уметничком одгоју деце, поред уметничког рада саме деце, играју такође и дечија позоришта. Ова су трупе састављене од професионалних уметника. Само је по себи разумљиво да дечија позоришта имају засебан стил и специјалне методе, чија је назна: контакт са двораном. Због тога глума чеса прелази са позорнице у дворану, нада глумци седе у редовима дворане. Тема они честиту још веће интересовање за комад код младог гледаоца. За дечија позоришта пишу се специјалне ствари, за њих пишу специјалну музику совјетски композитори. Такође се прилагоју и класичне дела као на пр. Гогољеви »Ревизор«. У руским републикама имају текма позоришта своје националне одлике.

Сва те специфичне особине совјетског културног одгајања детета су се испољиле поводом Првог конгреса рада Совјетског Савеза. Колико младих уметника је видело своју мисију у томе да приказе своју уметност међу војницима Цравене армије на фронту. Совјетски млади уметници је непоредиво ближе народу, они су у стварности по народ, воли тај живот и готов је да за њега жртвује све чак и живот.

Јурај Густинчич

ИЗ РАДА Словеначке ОМЛАДИНЕ

У Трсту постоји више одбора „Звезде словенске младине". Они организују словеначку омладину у граду, сваког другог дана воде се пропагандне акције са летцима и писањем парола. Скупља се материјал и новац за нашу војску и шаљу се добровољци у борбене јединице. Тршћанска омладина издаје свој лист, који се штампа у самом граду, у великом броју примерака.

★

Омладина у Каналском округу у словеначком Поморију за 5 дана скупила је 145.175 лира. Један пионир из јужног Приморја хтео је да да свој прилог од 1000 лира. Зато је сваки дан бројао гвожђе, сечиво их и продавао. Користио је успео да скупи 1000 лира за нашу војску.

★

Омладници из Светог Петра у Беничкој Словенији однели су из немачког војничког магацина 101.600 кг. брашна, пренели га на сигурно место и предали народно-ослободилачкој војсци. Омладина читаве словеначке Беничке стално подупире нашу војску. Јер она да да свој прилог борби за ослобођење својих војника и приклучење слободној, демократској федеративној Југославији. Омладника Катја за две недеље дана дала је 150 радних часова. Омладинке једног села из радних су дне кроме доставе за партизанске батаљоне. У читавој Беничкој организоване су словеначке школе и кроз њих воде рад. Радници у великом броју

★

Омладинка Љубинца из шкофје лочког округа минирала је непријатељску упориште Селце и тако убила 12 Немаца.

★

Пионири из града Черномеља за 7 дана скупили су у граду и његовој околини више од 1.500 кг. старог гвожђа, које је потребно за партизанску дивизију.

★

Поред својих акција и војничке службе, омладинци Нотрањског одреда помагали су сељаке у њиховом раду и дали 1200 радних сати.

У IV Словенској ударној бригади Матија Губец" 80% омладинаца уме руковати аутоматским оружјем. Иако сваког дана долазе у бригаду нови борци, омладинци у найкраће време науче да рукују сним оружјем.

★

Омладинац Стоја, митраљезац II батаљона II словенске бригаде Корпуса народне одбране, поставио је заседу Швабама у банини њиховог возила-штта код Соче. Кад су се Швабе у колони враћали са вежбе. Стојан је рапалио по њима из митраљеза и са 90 метака убио 24 непријатељска војника.

Из Нишког округа

У селу Бобовишту омладинке су у радне за једну недељу 15 пари рукавица, 20 пари чарапа и 15 пуловера за војнике на фронту. Оне не остају сами на том броју него се труде да још више раде. У селу има кућа које немају радне снаге јер су им мушки чланови отишли у војску и зато омладинска радна чета објављује њихова имања.

У селу Моравцу број омладинаца у радној чети стално се увећава. Сада већ има око 255 другова и другарица који имају хиљаду радних дана. Прикупљају се прилози за наше војнике. Помоћ рањеницима се стално шаље.

Омладина села Патиграни скупила је 5.000 динара, 30 пари чарапа, 16 кгр вуне, 10 пари опанака и доста пешкира, рукавица, марама, капута, чакшира пуловера, кошуља, шалова итд. У селу је основан и омладински дом.

У Суботишћима омладинска радна чета вади шећерну репу, укопана телефонске стубове, скупља семе, поправља путеве. Омладинке су се повезале у чарту заједницу и скупиле су 2.000 динара, 90 кгр. брашна, 75 кгр. пасуља, 14 кгр. масти, затим пекмеза, сувог меса, јаја, воћа итд. Осим тога оне стално спремају пакете са храном за наше рањенике и плету пуловере и шалове за наше борце.

Скопска омладина . . .

...на раду на железничкој станици у Скопљу

ГОРИЦА МАРШАЛУ ТИТУ

Горица неће да заостаје за Трстом. Она хоће да покаже да сарађује у овој великој борби за слободу, да живи заједно са читавим словенским народом. Сваког дана долазе из града резолуције и поздравна писма, које пише становништво Горице маршалу Титу.

Највише тих писама шаљу омладинци и пионири. Са једног омладинског митинга послали су поздрав маршалу Титу. Између осталог, горички омладинци обећавају маршалу Титу: „...Сви ћемо посветити све наше снаге раду за ослобођење наше лепе Горице и читавог словенског приморја..."

Горички пионири писали су свом вољеном маршалу: „...Захваљујемо Вам за Вашу бригу о нама и обећавамо Вам да ћемо сметати непријатељу свуда, како само још малени. А када постанемо јаки младићи и девојке, бранићемо нашу отаџбину, федеративну демократску Југославију свим снагама и како буде потребно даћемо за њу и своје животе..."

У нашем Трсту

Пре свог одласка у партизане омладинац Душан одлучио је да заједно са својим друговима, младим Тршћанима изведе још једну акцију и набави себи оружја. Наоружани су се ручним гранатама, поред тога имали су још један револвер, који су већ раније запленили. Душан, Данило, Стојан и Горазд упутили су се у предграђе Св. Ивана. Омладинка Иванка чувала је стражу и држала у руци гранату. Четворица њених другова отишли су преко њива и приближили се непријатељској касарни. Душан се попео на зид, скочио у двориште и ушао у магацин.

Неко време било је све тихо. Тројица другова под зидом нестрпљиво су очекивали Душана. Али су се зачули кораци у дворишту. Омладници су угледали на врху зида цев митраљеза. „Предајте!", шапутао је Душан с оне стране зида. Омладници су узели митраљез и сакрили га у врећу. Душан је отишао поново у складиште. Сад се вратио са три пушке. Још једанпут је отишао у касарну и потом су омладинци отишли.

Још исте ноћи Душанова група отишла је из Трста у партизане. Они су носили са собом митраљез, пет пушака и 2500 метака. Сваки од њих имао је свој револвер и више граната.

Омладина Србије за помоћ пострадалим КРАЈЕВИМА

У оквиру омладинског такмичења за помоћ пострадалим крајевима, а београдском округу постигнути су ови резултати:

Омладина среза јасеничког прикупила је до 28 децембра 419.132 дин., 4.321 кг. пасуља, 643 кг. лука, 2.775 кг. кромпира, 70 кг. масти, 41 кг. сапуна, 68 кг. белог брашна, 16.153 кг. жита, 13.507 кг. кукуруза и 113 пари чарапа. Нарочито су се истакли омладници села Азање, којих су сами дали 5.600 кг. жита, 5.596 кг. кукуруза, 1.201 кг. пасуља, 822 кг. пасуља и 25.730 дин. Пионири у Паланци сакупили су 10.000 дин.

Омладници среза грочанског сакупили су 2.772 кг. жита, 1.712 кг. пасуља, 149 кг. лука, 1.023 кг. кукуруза, 1.134 кг. кромпира, 79 кг. масти, 340.884 динара, 165 пари чарапа. Истакло се село Умчари које је дало 58.600 дин. 1.500 кг. жита, 600 кг. пасуља и 300 кг. кромпира.

У подунавском срезу сакупљено је између осталог и 217 пари чарапа, 43 пуловера и 144.146 дин.

У срезу Велико Орашје прикупљено је између осталог и 890 кг. кукуруза, 442 кг. жита и 242 кг. пасуља.

До 28 децембра прошле године у београдском округу сакупљено је 19.407 кг. жита, 15.428 кг. кукуруза, 4.607 кг. пасуља, 3.235 кг. кромпира, 813 кг. лука, 149 кг. масти, 41 кг. сапуна, 495 пари чарапа, 14 џемпера, 47 пуловера и 921.162 дин.

У ваљевском округу постигнути су исто добри резултати. Омладина Посавског среза сакупила је 7.100 кг. жита, 1.500 кг. кромпира, 1.300 кг. пасуља, 200 кг. лука и 148.000 дин.

У тамнавском срезу сакупљено је 399 кг. жита, 1.100 кг. пасуља, 1.300 кг. кромпира, 36 кг. масти, 145 кг. лука, 34 кг. сланине, 116 пари чарапа и 200.000 дин.

Омладина среза подгорског сакупила је 200 кг. жита, 15.000 кг. кромпира, 247 пари чарапа и 42.600 дин.

У колубарском срезу сакупљено је 2.400 кг. жита, 2.300 кг. кромпира, 200 кг. лука, 2.400 кг. пасуља, 90 конопаца, 25 кг. сланине, 70 кг. сувих шљива, 30 кг. сира, 76 пари чарапа и 115.000 дин.

У ваљевском срезу омладинци су сакупили 300 кг. жита, 500 кг. кромпира и 600 кг. пасуља. Радници фабрике Вистад дали су за ову акцију три свеће надница и сакупили 226.000 дин. Омладинци града Ваљева сакупили су 135.000 дин., а пионири 43.000.

Стигли су нам и ново подаци о успеху среза омладине Поморавља. У Параћину постоји женска радна група, која је дала досада 493 пара чарапа, 14 џемпера и 9 пари рукавица. У тој радној групи нарочито се истакла омладинка Марија Ђукић, која је исплела 12 пари чарапа и два пуловера. Две пионирке досада су исплеле 6 пари чарапа. Пионири Параћина сакупили су 140.000 дин.

У равничком срезу сакупљено је преко 36.000 дин.

Омладина у Сокобањи сакупила је 85.970 дин., 150 кг. пасуља, 140 кг. кромпира. Омладинци села Кушиљево прикупили су 650 кг. кукуруза, 150 кг. кромпира и 11.000 дин.

ИЗ КОРУШКЕ

Пионирка Маријана Рожанк из Словенске Корушке, коју су Немци убили три брата и једног затворили у логор Дахау, нашли су са својим сестрама састанак и стварањем код партизана. Она је у НОВ научила да пише, и од је написала омладинским активистки Марјетки ово писмо.

Драга Марјетка!

Видиш, данас ти већ сама пишем. Већ сам научила. Хтјела бих ти писати како су Немци убили Анжета, Зена и Зорка. Тешко је било гледати кад су тукли маму и стару мајку и кад су плачкали све што смо имали. Онда смо побегли у шуму партизанима. У почетку, док се нисмо навикли на партизански живот, било је тешко, али се сада врло добро осећамо. Немци су се усселили у нашу кућу, и хтели су пожњети наша поља. Моја бака молила је партизане да дођу у кућу, јер је ваше водила да кућа изгори него да стоји у њој Швабе. Партизани су запалили кућу и убили у њој 12 Швабе.

Онда се моја бака после више месеци весело насмејала. Како бих волела да сам велика па да могу и ја да уништавам бандите који су убили толико Словенаца. Али ја сам још сувише мала за пушку. Јоже ме сад мало учиш да научим лепо да пишем и на словенском језику и да ревам партизанске песме.

Смрт фашистичким бандитима
Слобода народу!

Наајеше те поздравља

Марјана

Омладина Војводине у предконгресном такмичењу

Омладина Срема је до данас предњачила у борби војвођанске омладине. И данас је она прва. То се види по њеним делима, по резултатима.

Од почетка народно-ослободилачке борбе у нашу војску отишло је 18.857 омладинца, од тога преко 13.000 добровољаца. Радне чете дале су 1.003.016 радних дана, дато је 748 културних приредби, одржано преко 29.000 конференција и састанака. Омладинске ударне групе у позадини у својим акцијама заплениле су 405 пушака, 9 митраљеза, 5 авиона, 930 бомби, 129 револвера, уништиле 438 фашистичких војника и народних издајника.

За више од месец дана предконгресног такмичења Срем је дао 2127 добровољаца за нашу војску. 162.430 радних дана дале су радне чете. Скупљено је 1.318.855 куна прилога у новцу. 31 омладинац из омладинске отишао је у радне чете и у милицију, одржано је 105 културних приредби и т. д.

Омладина предузећа „Ханча" дала је у свом ударничком раду за седам дана 7.045 радних сати.

У Банату за I Конгрес такмичила су се два града, — Кикинда и Петровград. Резултати које су постигли до прве окружне конференције су следећи: у Кикинди је организовано 1357 омладинаца. У војску се добровољно јавило 2656 омладинаца. Пионире има 10022. Радне чете Кикинде има 6.120 радних дана. Прикупљено је прилога у новцу 614.302 динара.

Нарочито се у раду истакла омладинска радна чета железничке радионице из Петровграда, која је за кратко време остварила поштене резултате у Петровграду. Новом Вршцу и Пашићеву, демонтирала постављене мине у двојој радионици и првих дана по ослобођењу оспособила 30 вагона за путничке саобраћај и пренос војске.

Ослобођени ЕРДЕВИКУ

У нашем селу омладина је почела да ради одмах после ослобођења. Сва омладинци су се врло брзо снашли и почели одмах од првога дана са организованим радом. За неколико дана они су створили 9 радних водова који воде 2 радне чете. Ове чете имају 256 чланова дом у целом селу нема преко 300 омладинаца. Ово самога се поља и шуме су минирани и омладина за сада рада само на пословима у селу. Међу осталим они су и отклонили фашистичке тенкове који су били закопани у земљи. Самоиницијативом је омладина очистила једну велику зграду, сакупила кревете, јоргане, јастуке, пешкире и веш, и створила у тој згради болницу. Након два до три дана већ су почели доносити у болницу рањене борце. Не посећујма су стазаи рањени бугарски војници. Девојке су чистиле њихове ране, смештале борце у кревете и чувале их. Иако су по прави пут чуле њихов језик, оне их потпуно разуму, својим стараењем за рањене војнике оне показују да их воле и цене исто тако као и наше борце. Ердевишке омладинке добро знају да су ови Бугари рањени у борби против истог непријатеља, у заједничкој борби са нашом војском.

УНИШТИО ЈЕ ДВА ТЕНКА

На I конгрес антифашистичке омладине Војводине дошли су делегати из свих крајева и јединица, најбољи ударници из позадине и најбољи борци из војске. Међу делегатима из војске налази се и Зеремски Пајо, борац IV батаљона VII Војвођанске бригаде. Плавокоси, шеснаестогодишњи младић, са још дечачким лицем одскора је у борби, али то му не смета да буде међу најбољим борцима, један од најбољих нишанџија на противтенковској пушци.

Његова јединица водила је борбе око Дреже у близини Бјелиша. Немци су стално надирали, немачки тенкови су се приближавали. Да би сачували свој положај, требало је спречити продор тенкова. Пајо се није дуго предомишљао. Узео је своју противтенковску, летео насред улице иза једнога бунара. Тенкови су се приближавали поприлично улицом. Један се је појавио. Неколико метака из противтенковске приморало га је да се врати натраг.

Командир III чете упозорио је Пају да други тенкови долазе из бешта. За трен ока, ни сам не знајући како, Пајо се нашао у бешти. Узео је заклон иза дрве и видео како се према њему вуче црно чудовиште. Опалио је три метка у мотор. Нишанио је добро, рука му је била сигурна. Пламен је обузео тенк.

У том тренутку наиђе други тенк. Пајо је поново поче да пуца и опали три метка, али они погоди у оклоп. Четврти пут је био боље срећа, јер метак је погодио мотор. Пламен је куљао из тенкова, а Пајо, сав срећан што је уништио два тенка, вратио се својим друговима.

Ситне вести из омладинских организација

Када су се четвртаци и домобранци из Доброг Села и Дољана, приближавали Мазину, млађанска омладина излиза је на ивицу 15.800 метара и 250 головских граната да не падну у руке непријатеља.

У Скопљу су муслимански омладинци одржали културно-просветну приредбу у оквиру приредби за II конгрес. Програм је био на турском језику. На приредби се поново манифестовало братство и јединство македонске и муслиманске омладине.

Омладина села Звездина ударнички ради на културно-просветном подизању. На заједничкој приредби целога среза млади Звездани извели су веома успешно позоришни комад „Лазарев пред суђу" од П. Кочића. Омладински хор и дилетантска група дали су досад 5 приредби.

Омладинци Крагујевца организовали су досад 5 омладинских доноса. Поред других посла у мина се одржавају и успеле културне приредбе. Основана је омладинска група, која ће радити на подизању културно-просветног рада по селима.

Солитска омладина је кроз једну седмицу скупљала дарове за рањенике. За то време скупљено је 314.900 кунда, 65 јастука, 36 чаршава, 3 кревета, 1.296 санитетских предмета, 1.220 комада посуђа, 426 комада одеда и 150 других дарова. После завршетка овог скупљања омладина је поклонила дарове у болници VIII корпуса. Рањени борци добили су поред дарова и публикацију „УСАОХ за рањенике", коју је издала солитска омладина с намером да покрене акцију скупљања за рањене борце.

Пионири села Пировци извадили су за један дан из мора 2.000 м. кабле и 300 кг. гвожђа, које су Швабе при своме одласку из села потопили.

Пионири Славка скупили су оних дана за нашу војску 700 кг. жита, 18 грла стоке и 36 л. ракије.

Омладина села Заблаће је у своме предконгресном такмичењу дала 2.000 радних дана и пребацила нашој војсци 130 вагона ратног материјала.

Ливно мора пасти

Када смо се примакли ливањском граду гаснуо је и последњи сунчани зрак на сиваком камењару Динаре. Долина је тонула у маглу кроз коју смо једва назирали оштре куполе храма Ивановог самостана. Недалеко су штрчали нападени дврсци, на кућама је рађаста седмодневна жица. На другој страни су кућице. Једна, два, три па даље све до осамдесет. Ова легија Јурја Француска закаља се да ће бранити Ливно до последњег човека. У граду је и борац Бобан, надгробничарски официр овог легије, некада дечка Луке пуковника Француска.

Мјесец је расипао море бледе сјајности над ливањским пољем. Из вароши је допирала пијана водичка песма. С времена на време чуло се дивље урликање људи, које је личило на завијање крволочне звијери у пустињи. Знали смо да су то војници овог легије, и то они који су закласи својом руком стотину жена и дјеце, пијући њихову кров као воду.

Дошли смо до жице. Пред нама је чист терен. Видимо костуре прних градских кућа, око којих се омотавала дивљаа жица, за коју су наше патроле отјериле борбу. Тамо су пошли најхрабрији омладници нашег батаљона. Бомбаше и пушкомитраљезце, нећином седмнаестогодишње, водио „горњомораčки Чапајев" Војо Чепић. На другој страни, у правцу нашег лијевог крила, води извиђачке патроле млади учитељ Душан Стругар. Пролази један, други, па трећи сат ноћи. Но жици се води жестока борба. Од уста до уста иде шапат:

— Хоће ли Чепић успјети... Хоће ли Душан направити брешу за улазак у град...

Тада су са жице донијели Марка Шевића, 16-годишњег дечка из Крајине, кога смо у чети од милоште звали „Шево". Марко је умирао и умирући причао, док је кров из двадесет рана капао на смрзлу земљу о Чепићу и друговима, који су остали на жици да се даље боре:

— Ноћас су нам опасније него икада, али Ливно мора пасти" — биле су последње „Шевине" ријечи.

Поноћ је пукла. Мјесец је ишчезао у тамним недрима далеких планина. Битка на прилазима Ливну постала је толико жестока да се пламен експлозије видио на десетак километара даљине. Усталс су одбијале наше бомбаше од града. То само осјећајући по вати кроз је одмицаљ у правцу нападних положаја наше дивизије. Командант Само издао је заповијест:

— Другови, жица је пресјечена, и дјелимо у групе, лијево и десно што брже.

Дошли смо до првих кућа. Из кућа, у мраку, у ноћ, у ноћ, у ноћ

КОЛИКО ЈЕ ДО ЗВИЈЕЗДА

Нема човјека који није дигао поглед по ведрој ноћи да сагледа мора трепћућих звијезда. Нема човјека који се при томе није замислио: шта је све то, од куда све то, како би човјек тамо дошао? Хиљаде мисли пада човјеку на ум, хиљаде питања. Кад смо били мали, онда су нам говорили, а ми смо вјеровали, да су то свјетљице које неко сваку вечер пали, а изјутра трне. Одувјек су људи настојали да некако проуче тај чудни свијет.

Наученици су поближе проучили свемир обасут звијездама. Све док нису изумили добре справе — телескопе — лутали су, грјешили. Телескопи су открили многе тајне звијезданог свемира. Том справом се на Мјесецу виде брда, и биле бисмо кадри опазити грађевину велику као Дом совјета, кад би је тамо било. Највећи телескоп налази се у Америци. Има рефу (нарочито брусно стакло као на фотографском апарату, нарочито и сл.) која је широка преко 5 метара. Превожана је нарочитим вагонима. Такве страшне топове упере људи према свемиру и проучавају га. И сад се проучава, проучавање се увијек, јер је свемир пун тајна и нико незна гдје му је крај. Свемиром или васиоиом називаљемо онај велики простор у коме се крећу Земља, Сунце, звијезде. Све то скупа је свемир. Колики је он? Сунчана зрака јури кроз свемир брзином од 300.000 км. у једној секунди. Ниједанкав топовски ми пуштаји метак нема ту брзину. Е, кад бисмо били кадри да ухватимо ту зраку при проласу, да је зауздамо и узјашимо, онда бисмо направили излет у свемир. До Мјесеца бисмо дошли часком. До Сунца бисмо дошли отприлике за 8 минута. Замудили бисмо се како је велико и усијано. Ако нас Сунце не би спржило, ми бисмо му домахнули руком и упутили се даље. Јурили бисмо од звијезде до звијезде. Видјели бисмо да су неке ужарене и свијетле, а друге су хладне и тамне, као наша Земља и Мјесец. Извјесно бисмо пројурили крај које звијезде која има реп или брјжак. И ми бисмо јурили и јурили. Јурили бисмо стотину, хиљаду, милијон година. Видјели бисмо звијезде хиљаду пута веће од нашег Сунца. Видјели бисмо хиљаде сунаца. И за милијон година не бисмо још дошли до неких звијезда које смо са Земље видјели како трепере. Наравно, на таквом путу нешто бисмо и остарјели и вратили се на Земљу послије два милијона година. Ако се не бисмо умурили на овом малом излету, сигурно је да бисмо добили реуму од брзине и свемирске промаје. И још не бисмо били до краја свемира. Гдје му је крај то се не зна, нити се може наслутити. Наука зна онолико колико су телескопи кадри да обухвате. Сигурно је да ће и телескопи бити бољи. Онда ћемо видјети више. Па и онда — гдје је крај? Оно што наука не зна, то неће ни да каже. У науци и јест најважније да се говори само оно што се сигурно зна и што се може доказати.

Ако мало поближе размислимо о овом што смо рекли, онда се лако можемо домислити неког чудног свијета. Кад су неке звијезде далеко милијон година свјетлости, то онда значи да су неке постале прије неколико хиљада година, а ми их још не видимо, јер њихово свјетло није дошло до нас. Значи, даље, да су неке нестале прије хиљаде година, а ми их још видимо, јер њихово свјетло још није утрнуло.

Ето, колико је до звијезда!

С. Б.

КАКО СЕ ПРАВИ ХЕЛИКОПТЕР

Узме се калем од конца и одреже доњи део. (сл. 1); затим се направи дршка и удеси тако да улази лабаво у шупљину калема (сл. 2). Кад сте с тим готови, изрежите од картона звезду са рупом на средини, као што показује сл. 3. Дршка сваког крака је 10 см. са перифериским луковима од 2 см и централним од 1 см; потом изрезани пропелер (звезду) причврстити за калем.

Најзад натакните калем на дршку, обмотајте га неколико пута канапом, и снажним трзајем руке ваш ће се хеликоптер винути у ваздух (сл. 4).

»Омладина«

Слоговна испуњалка

ВОДОРАВНО: 1 боја у картама; 2 мрак; 3 две исте одречне ријечи, 3 женско име у падежу; 4 производ живинне.

УСПРАВНО: I—II провинција и град јужне Италије; III—IV планина у Босни.

Најкраћим путем...?

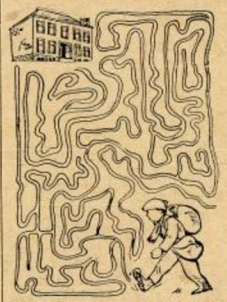

Мали Перица носи пчелове разјеницима. Којим путем треба поћи да би стигао до болнице!

Решење укрштених речи

из бр. 24 »Омладине«

Водоравно: 1 окарина, 7 Илијада, 12 пекар, 13 рак, 14 указ, 16 замак, 19 како, 21 кор, 22 капетан, 24 дан, 25 ратар, 26 билет, 27 рат, 28 Техеран, 31 мит, 33 унук, 35 кумер, 36 Кина, 37 роа, 39 мјесец, 41 Апенини, 42 Сталино.

Усправно: 1 олук, 2 апарат, 3 рез, 4 ик, 5 Назарен, 6 Арап, 7 инат, 8 Ир, 9 Јак, 10 академиц, 11 алон, 15 Коран, 17 мелем, 18 кибарот, 20 Катин, 22 кат, 23 Нин, 27 Рума, 29 Хуни, 30 Ремс, 31 Мици, 32 Тајо, 34 Кон, 36 кель, 38 ви, 40 са.

ШАХ

ИНДИСКА ОДБРАНА

А. Шерон—М. Поликиер

1. d^2—d^4, g^7—g^6;
2. e^2—e^4, Lf^8—g^7;
3. Sg^1—f^3, d^7—d^5;
4. Sb^1—c^3 Sb^8—d^7;
5. Lf^1—c^4, Sg^8—f^6;
6. e^4—e^5, d^5:e^5;
7. d^1:e^5, Sf^6—h^5
8. Le^2:f^1!, Ke^8:f^7
9. Sf^3—g^1+, Kf^7—g^8;
10. $Dd1$—d^3+ црни предаје.

Лепа минијатура правка Француске у шаху 1927 година, Андре Шерона.

СПОРТ

КРАТКЕ СПОРТСКЕ ВЕСТИ ИЗ СССР-а

У Москви се одиграло занимљиво међународно такмичење хазене целокупног мушког и женског тима Москве и Љењинграда. Првог дана је престонички мушки тим победио у две партије. Узбудљивији је био сусрет женских тимова. Московке су упорном борбом успеле тек после треће партије да победе Љењинграђанке.

У другим играма Љењинградских тимова са тимовима појединих московских клубова, Љењинграђани су победили мушки тим „Спартак" и женски тим „Грађевинар".

★

Пажњу престоничких шахиста обратили су полуфинали за шаховско первенство. За сада су тамо најбољи мајстори: Бондаренски, Котов и велики мајстор шаха Зубарев.

★

ТБИЛИСИ

У току пет дана у ђурђијанској престници изводи се спартакијада Закавказког фронта.

Спартакијадама у СССР називају се велике утакмице у различитим врстама спорта, на којима се одређује опште первенство по сакупљеним бодовима.

Спартакијада Закавказког фронта обухватала је лаку атлетику, гимнастику, пливање, борбу пса у пса, мачевање са сабљама, водни петобој, кошарку и фоГомет. Учествовало је више од хиљаду људи.

Опште первенство тимова међу стрељачким јединицама заузео је тим који је стремао поручник Лорикпиндзе. Међу војним школама, прво место је заузела Закавказка школа за усавршавање пешадијских официра.

Све у један мах - и шваба и... грах!

Цртеж Иве Кушанова

— Крајевима пострадалим
Домовине наше мите
Света ј' дужност нама малим
Посветити своје силе. —

Сакупили много хране
Пратила их права срећа,
Ал' за хрпу лепог граха
Недоста им једна врећа.

— Ено вреће! — викну један,
На себи је Шваба носи!
Ко ће поћи партизану
Да је за наш грах испроси! —

— Стани, друже, један часак, —
Партизану велиг Тира,
— Морам нешто да ти рекнем
Ко командир пионира. —

— Нама једна врећа треба.
На себи је Шваба има. —
Партизан ће: — Да је скине,
Човеку би била зима.

Шваба, грах у истој врећи —
Идеја је лепа, фина.
Једуће мрвицу Шваба хода
Ко широка бачва вина. —

Рукописе и остале редове слати на адресу: Централни одбор УСАОЈ-е, Београд, — Франкопанова [Ресавска] 34/II [за редакцију „Омладине"] — Телефони: Редакција 30845 и 21089; администрација 27316